

Kirkefondets årsberetning 2003

Igen i år har der været voldsom opmærksomhed omkring folkekirken. Problemerne i økonomien og strukturerne kan ikke mere bortforklares. Stat-kirke-debatten har taget et omfang, så det vel mere er et spørgsmål om, "hvor hurtigt og hvordan", end "om" der kommer til at ske en ændring.

Gallupundersøgelser gentager med mellemrum, at flertallet er godt tilfreds med folkekirken som den er. Det er klart, at folk gerne vil bevare den positive folkelige brug af kirken. Og det er formentlig det, gallupmeldingen dækker over. Mere end dyb solidaritet med den nuværende ordnings krinkelkroge, som de færreste kender, og som der ofte rystes på hovedet af, når de går op for folk. I det folkekirkelige liv erkender man en hurtigt voksende metaltræthed: trods justeringer, som årets lovændringer vedr. rammebudgetter til menighedsrådene, fungerer folkekirkens nuværende struktur år for år mere og mere utilfredsstillende, når det gælder om at løse den opgave, den er til for: at bringe det kristne budskab ud til alle i Danmark.

I 2003 har vi oplevet, at det ikke blot er kirkens rammer, men også dens indhold, troen, der har skabt overskrifter og debat. Det er positivt at opmærksomheden ikke stopper ved de ydre rammer, for tingene hænger sammen. Præstesagen fra Tårnbæk stillede både offentligheden og det kirkelige liv over for den fundamentale udfordring: hvad betyder kristen tro og eksistens i 2003? Og hvordan kan det formuleres enkelt ind i en nutidig virkelighed?

Hvad Tårnbæk-sagen åbnede døren for, væltede ind med kirkeministerens borgerhøring i Kerteminde og den efterfølgende konference: Fagteologers og kirkefolks sprog om Gud og billede af kirken er én ting, almindelige menneskers tanker om det samme er noget helt andet. Kløften kan synes næsten uoverstigelig. Den handler om formidling, men ikke kun det. Den handler også om, hvad det er for et budskab, vi i folkekirken faktisk har på hjerte. Og det handler om forholdet mellem et budskab, som ikke er tilfældigt og udskifteligt og det at være åben folkekirke, hvor der er plads til en ægte samtale.

Natkirken i Københavns Domkirke bruger udtrykket "et fast centrum og en åben dør". Det er hele kirkens opgave at virkeliggøre det. Dogmeforskrækkelsen i Kerteminde kunne måske tyde på, at teologiske begreber og statements ikke er den bedste måde at levendegøre det faste centrum på for mennesker i dag. Billederne, liturgien, fortællingerne, den konkrete handling er måske en kortere og mindre modstandsfyldt vej til de mange usikre, søgende og individuelt orienterede mennesker, der viger tilbage over for de alt for hurtige svar og alt for faste sandheder.

Den første forudsætning for den samtale er imidlertid, at vi i folkekirken lærer at tale tydeligere, enklere og mere personligt om det centrale i kristendommen. Sådan at mennesker kan høre og se, hvad det vil sige at være kristen i dag uden at behøve at gå til andre trossamfund for at opleve religion som betydningsfuldt i tilværelsen.

Fra Kirkefondets side var vi aktivt med i forberedelserne til borgerhøringen. Vi følger den op ved at tilbyde lokale borgerhøringer i sogne og kommuner. Og vi har med glæde noteret os, at Kirkeligt Samfund følger borgerhøringen op med et landsdækkende mødeinitiativ i marts. Vi håber også, at Kirkedagene i Roskilde til sommer - med den højaktuelle titel "Tro til tiden" kan blive en del af opfølgningen. Der er behov for alvorlige overvejelser over, hvordan vi i folkekirken skal møde situationen positivt. Disse alvorlige overvejelser startede i og for sig på konferencen efter borgerhøringen i Kerteminde, men som sædvanlig i folkekirken har vi ikke nogen organiserede fora, der samler op, fører samtalen videre og sikrer, at der tages konkrete initiativer.

Kirkefondet vil gøre folkekirken til folkets kirke igen!

Og så lander vi igen i debatten om folkekirkeordningen. Kirkefondets bestyrelse har derfor besluttet at følge op på oplægget fra 1999 om "fremtidens menigheder" med et oplæg om en fornyet folkekirke. Hovedpunkterne i dette oplæg skal drøftes på repræsentantskabsmødet i Ringsted. Ideen er at konkretisere nogle af de mange bud på bedre løsninger end de nuværende, som er kommet i de senere år ved at tage udgangspunkt fra neden: i menighederne, men så tænke alle niveauer med, til og med kirkens forbindelse med staten.

Der er tale om en vision, men ikke et luftkastel. Vi tror på, at ideerne i oplægget faktisk kunne være byggesten til en fornyet folkekirkeordning i de kommende år. Vi skal gøre folkekirken til folkets kirke igen. Ikke til folkets almene religionsanstalt, der kan rumme hvad som helst. Men en kirke, der tager det, som rører sig i befolkningen alvorligt, og reagerer på det ud fra det centrum, som står fast. Herunder også de gallup-signaler, der tyder på, at det er vigtigt for befolkningen, at barriererne til kirken ikke gøres højere i hverdagen.

Det er bestyrelsens håb, at disse tanker vil kunne bruges af menighederne som løftestang for et lægfolks-engagement i udviklingen af folkekirken. Det er naturligvis også vort håb, at de mennesker, som støtter de visioner, vi fremlægger, også vil omsætte støtten i en støtte til - og gerne et praktisk engagement i - Kirkefondets arbejde for at forny folkekirken.

Stat / kirke - Hvad venter vi på?

Kirkefondet har deltaget aktivt i de fleste af årets mange møder, konferencer og seminarer om stat og kirke og folkekirkens struktur. Kirkeligt Samfunds strukturrapport og konference i september markerede klart den udvikling, der er sket i de grundtvigske holdninger til spørgsmålet. Folketingets konference i april om folkekirken og grundloven viste entydigt, at der er stor tilslutning i det kirkelige liv til en løsning, der ikke skiller stat og kirke som i Sverige, men som skaber en noget højere grad af selvstændig kirkelig ledelse på de forskellige niveauer. Den meget tætte binding mellem stat og kirke ses ikke mere entydigt som en garant for et tæt forhold mellem folk og kirke, heller ikke blandt politikerne.

Socialdemokraterne og Det radikale Venstre har i årets løb set med nye øjne på folkekirkens forhold til staten. Både Kirkefondet og mange andre i det kirkelige liv har støttet et beslutningsforslag fra socialdemokraterne om at nedsætte et forberedende udvalg omkring stat-kirke-spørgsmålet. I skrivende stund er det uvist, om regeringspartierne vil blokere forslaget. Men uanset om det er tilfældet, er der tale om en udvikling, der næppe lader sig standse. Det gør det vigtigt for os i Kirkefondet at bevare initiativet, så udviklingens retning bliver rigtig:

- Lægfolkets demokratiske indflydelse og engagement skal styrkes
- Sognestrukturerne skal opløses, så kirkelivet kan udfolde sig ud fra folkelivet
- Der skal lægges op til mere samarbejde på tværs af sognegrænser, f.eks. mellem sognene i en kommune
- Menighedsrådene skal have stor handlefrihed i arbejdet med menighedens liv og vækst, men hvert sogn er ikke en isoleret ø
- Der skal oprettes råd i stifterne, som kan inspirere menighederne, løse fælles opgaver, have ansvar for en ordentlig brug af ressourcerne og være lokale samtalefora om både troen og kirkelivet
- Der skal både på stifts- og provstiniveau arbejdes med opgaveprioritering, og der skal være ressourcer til at løse de opgaver, der er for store til, at de kan løses på sogneplan
- Der skal oprettes et landskirkemøde, som kan arbejde med den fælles målsætning for folkekirken, den fælles samtale om liv og lære, og kirkens forhold til omverdenen.
- Folkekirken skal have fælles ressourcer til at arbejde ordentlig med de spørgsmål, der er fælles for hele kirken.
- Folkekirken skal overtage ansvaret for egen økonomi og egne ansatte, og der må dannes de organer, der er nødvendige til det formål
- Folkekirkens forhold til staten og de opgaver - herunder ikke-kirkelige som civilregistrering og begravelsesforvaltning - som folkekirken skal løse i samfundet, må fastlægges gennem en aftale.

Som eksempler på opgaver, det er nødvendigt at arbejde med i et fælles forum i folkekirken, er

- Moderne formidling af troens indhold
- Forholdet mellem rummelighed og bekendelsesgrundlag
- De elektroniske medier
- Præsterolle og præsteuddannelse
- Strukturproblemerne, herunder både den geografiske struktur og stillingsstrukturen
- Spørgsmålet om ændret brug af de kirker, hvis funktion som sognekirker er udtømt.

■Synodofobien" - angsten for kirkelige forsamlinger - er ikke så udbredt mere i det kirkelige liv i Danmark. Konferencen efter kirkeministerens borgerhøring i september var tæt på at minde om en synode-samtale. Det ændrer kirkeministerens - uretfærdige - kritik i afslutningen af konferencen ikke på. Den konstruktive, åbne og fremadrettede stemning, der var på denne konference, gør det berettiget at spørge: hvad venter vi på?

Samtaleforum om fremtidens menigheder

Samtalerne mellem deltagere fra Kirkeligt Centrum, Indre Mission, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet er fortsat i det forløbne år og har været præget af de temaer, der har været på den kirkelige dagsorden. Det er ud fra disse temaer blevet mere og mere klart, at vi er nødt til at drøfte, hvordan vi opfatter de centrale værdier i kristendommen, som skal formidles til mennesker i dag. Med andre ord: hvad er det kristne fælles grundlag, vi gerne vil have mennesker til at bygge på i deres liv. At Kristus er det centrum, som den åbne dør i kirken gerne skal føre i retning af, er vi selvklart enige om. Men hvilke tråde trækker det videre ud fra centrum i den samtale, der skal føres med mennesker?

Vi oplever disse samtaler som meget givende og fornemmer, at de faktisk har en underliggende betydning, der rækker langt videre end til deltagerne. Efterspørgslen efter foredrag og undervisning på området tyder på betydelig interesse for emnet blandt aktive kirkefolk.

Kirkefondets virksomhed

Kirkefondets økonomi er helt overvejende baseret på, at vi bliver brugt af menighedsråd, frivillige og ansatte, og at vores tilbud har en kvalitet, som gør, at man vil betale det, de koster. Derfor må vi hele tiden udvikle vores viden og forny vores tilbud, så de matcher det, der er behov for i menighederne, samtidig med at de fastholder Kirkefondets profil.

Udviklingen er i de seneste år gået i retning af at koncentrere kræfterne på lidt færre områder, men til gengæld sikre en høj kvalitet på disse områder. Den udvikling er fortsat i 2003. Der er opgaver, der tidligere har hørt til Kirkefondets kerneopgaver, som vi er nødt til at sige farvel til, for med de begrænsede ressourcer, der er til rådighed, at kunne sætte ind, der hvor det er vigtigst.

Den nye lovgivning

Før sommerferien vedtoges en række mindre lovændringer, der til sammen ændrede vilkårene for menighedsrådenes arbejde med budgetter, opgaveprioritering og planlægning og øgede behovet for et tæt samarbejde mellem provsti og menighedsråd. Hovedprincippet er rammebudgettering også for de kirkelige aktiviteter.

Kirkefondet bad om foretræde for Folketingets kirkeudvalg for at understrege behovet for midler til uddannelse af menighedsråd og kasserere i loven. Det skete dog ikke. Loven indeholder muligheder for at styrke det kirkelige liv. Men det forudsætter, at menighedsrådene bliver klædt på til at arbejde systematisk med målsætning, opgaveprioritering, økonomistyring og handleplaner. Og der vil kunne vindes meget gennem samarbejde på tværs af sognegrænser.

Kirkefondet har besluttet at tilbyde provstierne kurser for menighedsrådsformænd, næstformænd, kasserere og præster på baggrund af loven. Et pilotkursus gennemføres i Hillerød Provsti i midten af november og herefter vil kurset blive tilbudt alle provstier i landet. Det er et stort krævende projekt, som ligger i forlængelse af vores generelle arbejde med sogneanalyser og målsætningsdebatter. Vi overvejer en opfølgning af dette initiativ med kurser for provstiudvalgsmedlemmer. Provstiets rolle i den nye budgetprocedure bliver meget central, og der bliver nødvendigvis tale om prioriteringsovervejelser i langt større omfang end nu, også på det indholdsmæssige område. Dem vil vi gerne være med til at give provstiudvalgene og menighedsrådene redskaber til.

Sogneanalyse og målsætning

Udviklingen af Kirkefondets tilbud til menighedsrådene vedrørende sogneanalyse og målsætning er fortsat i 2003. I dag tilbyder vi flere forskellige typer analyser og arrangementer, f.eks. forløb om samarbejde og evaluering af menighedsrådsarbejdet (2004 er menighedsrådsvalgår!). Efterspørgslen efter arrangementer er betydelig, og der er intet der tyder på, at den vil aftage, snarere tværtimod. I forhold til forrige menighedsrådsperiode er den samlede omsætning indenfor dette område steget med i alt 30 %.

Den proces, der ligger i at arbejde med målsætning i et menighedsråd, kan man også anvende inden for mere afgrænsede områder, f.eks. gudstjenestelivet i et sogn, sognets kommunikation børne-/ungdomsarbejde eller brug/fornyelse af kirkerum og lokaler. På grund af Kirkefondets viden og erfaring på disse områder, ligger det lige for for os at tilbyde menighedsrådene hjælp også til enkeltområderne.

Analyse- og målsætningsarbejdet er ikke kun relevant inden for det enkelte sogns rammer. Vi er i flere tilfælde gået ind i en konsulentproces, der dækker flere sogne og udviklingen af samarbejdet imellem dem. Det bedste eksempel på, hvor vigtig en sådan proces med hjælp udefra kan være, er fra sognene omkring Hinnerup By. Her har en længerevarende proces med hjælp fra Kirkefondet medført en stor strukturændring, for at smidiggøre samarbejdet, så der opnås en bedre udnyttelse af de tilstedeværende ressourcer, personalemæssige såvel som bygningsmæssige. Arbejdet med udviklingen af en ny organisationsstruktur blev bl.a. inspireret af Forenklingssudvalgets samarbejdsmodeller. Processen er beskrevet i en rapport "Helhed og nærhed" samt i årets udgave af årbogen **Dansk Kirkeliv**.

Spørgeskemaundersøgelser og lokale borgerhøringer

Folk skal i kirken ikke nødvendigvis have, hvad de vil have. Ikke desto mindre er det en vigtig forudsætning for at kunne prioritere arbejdsopgaverne, at man ved noget om, hvor folks forventninger til og viden om det lokale kirkeliv er. Kløften mellem kirken og almindelige mennesker er jo også en lokal udfordring.

Kirkefondet er i løbet af 2003 gået ind i arbejdet med udarbejdelse og efterbehandling af egentlige spørgeskemaundersøgelser i sogne.

I forbindelse med kirkeministerens borgerhøring i Kerteminde blev der lagt op til, at initiativerne skulle fortsætte på lokalt plan. Derfor forbereder vi i Kirkefondet et tilbud om at stå for afholdelse af lokale borgerhøringer, f.eks. i forbindelse med eller i stedet for spørgeskemaundersøgelser.

Sognestatistisk materiale

De sognestatistikker, som Kirkefondet har kunnet tilbyde sognene på grundlag af talmateriale fra Danmarks Statistik og i samarbejde med Kirkeministeriet er senest opdateret i 2000. Det er planlagt at statistikkerne skal opdateres i 2004, og vi regner naturligvis med, at kirkeministeriet trods økonomiske vanskeligheder vil stå ved de aftaler, der tidligere er truffet om økonomisk deltagelse i opdateringen. Statistikkerne er et vigtigt arbejdsredskab, og deres vigtighed kan blive endnu større i fremtiden, hvor de kan suppleres med materiale fra de kirkegangstællinger, der har været i flere stifter.

At ministeriet så har sparet kraftigt på den særlige kirkestatistik, så dette materiale er blevet kraftigt forringet, er naturligvis beklageligt.

Kirken i dag

Magasinet "Kirken i dag" er med sin anden årgang blevet slået fast som et seriøst bud på et kirkeligt magasin for aktive folkekirkemedlemmer med sans for udvikling. Magasinet har mere end 1000 abonnementer foruden at det sendes gratis til mere end 300 mennesker i Kirkefondets eget repræsentantskab og udvalg mv.

Vi fornemmer, at den valgte form med korte artikler om et afgrænset tema, og de valgte temaer i 2003: pilgrimsvandring, målsætning i kirken, kristendom og film, og de unge og kirken, har ramt ind i væsentlige emner. Kombinationen af erfaringsartikler og refleksioner skulle betyde, at der både er oplæg til eftertanke og inspiration til handling i bladet.

Vi har stort set udelukkende positiv respons både på layout og indhold, og det giver naturligvis mod på at fortsætte og udvikle kvaliteten.

En ubekendt faktor i skrivende stund er finanslovsforslagets paragraf om fjernelse af portostøtte til foreningsblade o.l. Det er en stor sag for alle kirkelige organisationer. Gennemføres forslaget vil mange få vanskeligheder med kontakten med baglandet. Også Kirken i dag vil skulle have sit budget taget op til fornyet gennemgang.

Det er grotesk, når man tænker på, at den samlede besparelse udgør en brøkdel af den portostøtte, der hvert år gives til dagblade som Erhvervsbladet, Børsen og Jyllandsposten, samtidig med at den negative effekt på foreningslivet i Danmark vil være enorm. Vi håber naturligvis, at forslaget vil være taget af bordet inden repræsentantskabsmødet.

Kirke undervejs

Også i 2003 voksede antallet af deltagere i initiativet om vejkirker og åbne kirker - nemlig til 326 sogne. Initiativet har fundet sin form og synes fortsat at være til stor glæde for både sogne og brugere. Vi får mange positive tilbagemeldinger om både folderne og de åbne kirker, og der er skabt betydelige forventninger - også hos turistbureauer o.l. - til folderne.

Hele tankegangen omkring kirke undervejs standser naturligvis ikke ved konkrete enkeltinitiativer. Der er en nødvendig teologisk refleksionsproces omkring hele dette spektrum:

- vejkirker
- teltkirke og friluftsgudstjenester
- natåben kirke
- lysglober
- pilgrimsvandringer

- anledningsgudstjenester
- cyberkirke

I Kirkefondet tænker vi løbende med i denne sammenhæng. Vi har bl.a. været engageret til at evaluere Natkirken i Københavns Domkirke. Evalueringsrapporten, som har titlen **"I aften er jeg sammen med en engel..."** går også ind på de mere principielle sider af den menighedstænkning, der ligger i billedet af kirken som oase for den moderne nomade i tilværelsen.

Kirkefondet har i 2003 udgivet heftet **"Tænd et lys"** om lysglober og lystænding i kirken.

Kirkerum og kirkekunst

Pr. 1. februar gik Anne-Mette Gravgaard på orlov for at arbejde fuldtids som præst. I forbindelse med Kirkefondets økonomiske sikring og fokuseringen på færre arbejdsområder er det i foråret blevet klart, at vi ikke fortsat kan opretholde ambitionen om at kunne rådgive menigheder vedr. kirkekunst og indretning.

Det er derfor besluttet at ophøre med denne rådgivning og generelt indskrænke Kirkefondets virksomhed omkring kirkerum og kirkekunst til enkelte tilbud, der ligger i forlængelse af den øvrige rådgivning af menighedsråd, og eventuelle relevante udgivelser. Kirkefondet må i stedet henvise til andre steder og personer, der har den fornødne faglige kompetence til at rådgive på et område, hvor der er stort behov for hjælp.

I 2003 er arbejdet med spredningen af udstillingsmaterialet **"Hvorfor holder vi fri?"** fortsat. Især følgematerialet: cd-rom, mindre billeder og undervisningshæfter har der været betydelig interesse for. P.g.a. Anne-Mette Gravgaards fratræden er arbejdet med udvikling af nye udstillinger indstillet.

Den nordiske kirkekonference, der blev aflyst i 2003, blev afholdt i Åbo i Finland i slutningen af august med 4 deltagere fra Kirkefondet, som desværre var de eneste fra Danmark. Konferencens emne var **"det hellige rum"**, og det fulgte dermed i kølvandet på de to seneste konferencer i serien. Det er besluttet, at den næste konference, i Lund i 2005, skal skifte spor.

Arkitekt Niels Munk deltog for Kirkefondet i de tyske kirkebyggerdage i Leipzig, der kredsede om samme emne. Han deltog også som oplægsholder på konferencen efter borgerhøringen med et indlæg om kirkerummet.

Kirkefondets edb

Forventningerne vedr. regnskabsprogrammet Winfinans er blevet indfriet i 2003. Programmet lever op til de krav, som moderne regnskabsførelse i et menighedsråd stiller, samtidig med at det hører til i den billige ende af markedet. Vi mener stadig, at langt flere kasserere - også i mindre sogne - kan have gavn af at bruge programmet.

Introduktionen af afløseren for Værktøj96, Kirkeværktøj, er forløbet relativt smertefrit for brugerne. Herunder også omstillingen til den nye salmebog!

Kurser og undervisning

Også i 2003 har der været afholdt en række lokale kurser og **"liv og vækst-dage"**, nogle i samarbejde med Samvirkende Menighedsplejer, andre af Kirkefondets lokale udvalg alene.

I Randers er der således holdt temadag om **"Diakoni i hverdagen"**. Udvalget i Helsingør Stift har holdt temadag i Skovlunde om kirkens undervisningsforpligtelse. I Esbjerg er der afholdt en vellykket temaaften om **"Klemte børn og unge"**, som optakt til et initiativ for at få en gadepræst i byen. Også i Aalborg Stift er der planlagt kursusdag.

Kirkefondet - organisatorisk

Kirkefondets bestyrelse og stab har, som det er fremgået af de seneste årsberetninger, arbejdet hårdt i de senere år for at fremtidssikre Kirkefondet økonomisk og organisatorisk, så vi kan blive ved med at være en visionær kraft i folkekirken og en konkret støtte for menighederne.

Vi har været og er fortsat ramt af en række sammenfaldende faktorer, der skaber vanskeligheder for en organisation, der på få år har måttet omstille sig fra at kunne leve af renteindtægter, indsamlede midler og lejeindtægter fra vandrekirker til at måtte leve primært af at kunne sælge vores viden i form af rådgivning,

konsulentbistand, undervisning og udgivelser til menighedsrådene.

I sidste årsberetning blev det varslet, at en markant forbedring af årsresultatet i 2003 var nødvendig. Forbedringen har været der. Men den har ikke været markant nok til, at opgaven var løst. Derfor har bestyrelsen endnu engang måttet endevende økonomi, organisation og arbejdsområder. Der er nået et resultat, der afspejler sig i et budget for 2004, der er tæt på balance. Men det stiller store krav til medarbejdere og stab: omsætningen skal fortsat vokse, samtidig med at medarbejdertimerne indskrænkes. Det indebærer bl.a. at bestyrelsens medlemmer i højere grad selv må være "udførende kræfter" i det holdningsmæssige arbejde.

Det betyder også, at vi skal koncentrere os om færre arbejdsområder, og at nye projekter vil være afhængige af, at de kan finansieres gennem eksterne kilder eller indtægtsdækning ved salg.

Endelig vil der ske en organisatorisk opdeling, så bestyrelsen koncentrerer sig om de holdnings- og idémæssige sider af Kirkefondet, medens den driftsmæssige side skal varetages af forretningsudvalget og staben. I staben foretages der en omorganisering, så generalsekretæren primært er ansvarlig for den indholdsmæssige side, medens administrationschefen bliver ansvarlig for "forretningen Kirkefondet".

Baglandet

Vi har behov for at få forbedret vores kontakt til det aktive kirkefundsbagland i stifterne og få udvidet dette bagland. Bestyrelsen har kun få midler at gøre det med, men der er afsat et begrænset beløb i budgettet til formålet.

Bestyrelsen koncentrerer sig om

- at bakke udvalgsarbejdet i stifterne op og animere til, at der er udvalg i så mange stifter som muligt. Udvalgene er Kirkefondets aktivt engagerede støtter. Men udvalgene skal så vidt mulig være selvberende og selvfinansierende, og de skal bidrage til Kirkefondets samlede opgaveløsning, f.eks. ved at afholde kursusdage o.l.
- at undersøge mulighederne for at skabe en støttemedlemsordning, så folk, der støtter Kirkefondets holdninger, f.eks. visionerne om en fornyet folkekirke, og Kirkefondets initiativer, kan give udtryk for dette ved at være med i støttekredsen.
- At få flere til at abonnere på Kirken i dag, herunder gruppeabonnement for menighedsråd er en god mulighed for at fastholde en indholdsmæssig kontakt med Kirkefondets arbejde og få et minimum af informationer om, hvad der sker i Kirkefondet.

I 2003 har vi oprettet en mailing-liste, så de, der ønsker løbende informationer ad den vej, kan få dem. Hjemmesiden www.kirkefondet.dk giver naturligvis løbende informationer og er det sted, hvor det er muligt at se samlet, hvad Kirkefondet er lige nu.

Personalia

Livet udfordrer os alle hele tiden. Mennesker udfordrer os. Arne Hareskov udfordrede os alle med sin fundamentale og klare holdning til at hjælpe og være opmærksom på samfundets mindste og svageste. Arne Hareskov døde pludseligt den 21. januar 2003 midt i sit arbejde som sognepræst i Viby sogn i Århus. Vi savner ham i bestyrelsen. Han gav så meget og han giver fortsat gennem os der var sammen med ham. Vi ærer hans minde!

I slutningen af august blev landssekretær Anne-Mette Gravgaard, der som nævnt har orlov fra sin stilling, alvorlig kvæstet ved en voldsom færdselsulykke, da hun på cykel blev kørt ned af en lastbil på Sankt Annæ Plads i København. Anne-Mettes rekonvalescens vil blive meget langvarig, og hun vil få varige mén, men hun regner med at kunne vende tilbage til sit arbejde som præst på Østerbro. Vi sender mange varme tanker til hende og hendes familie. Det var inden ulykken aftalt med Anne-Mette, at hun efter orloven ikke vender tilbage til Kirkefondet.

Ligeledes på grund af indskrænkningerne har Rose-Marie Frost-Christensens projektansættelse på vejkirkeprojektet ikke kunnet forlænges. Rose-Marie har gjort et stort, omhyggeligt og fortjenstfuldt arbejde på projektet, som vi er hende meget taknemlige for.

Kommunikationsmedarbejder Charlotte Lydholm overtager ansvaret for vejkirkeprojektet. Hun vil til gengæld få bistand i redaktionsarbejdet for Kirken i dag af generalsekretær Kaj Bollmann.

Kirkefondet har fra august 2003 til februar 2004 en civil værnepligtig i tjeneste, nemlig cand.theol. Mads

Davidson, som bl.a. har arbejdet med sogneanalyserne og ellers gået ind efter behov i flere projekter.

På hjemmesiden og i »Kirken i dag« orienteres løbende om udskiftninger i udvalg og arbejdsgrupper.

Formandens afsluttende bemærkninger

Bestyrelsen ønsker at udtrykke en tak til de frivillige, der i årets løb har ydet en indsats på mange forskellige måder for at styrke Kirkefondets arbejde.

Takken gælder også de mange, der har vist deres støtte til Kirkefondets arbejde ved at indbetale et stort eller lille beløb. Selvom indsamlede midler ikke kan bære Kirkefondets økonomi udgør de et positivt tilskud, og de viser, at Kirkefondet har en trofast kreds af støtter.

De mange menighedsråd og enkeltpersoner, der gør brug af Kirkefondets tilbud og udgivelser skal også takkes. Vi tror naturligvis på, at de får noget for pengene, og det får vi også mange udtryk for i årets løb. Tilbagemeldingerne fra vores brugere er meget vigtige for os, og vi opfordrer til, at man giver udtryk for både ros og kritik.

Men takken går også indad i Kirkefondet. Personale og bestyrelse har i den grad udvist medansvar og omstillingsparathed i en tid hvor Kirkefondet har skullet finde en ny måde at fungere på for at sikre, at vi også kan spille en rolle i fremtidens kirkelige udfordringer. Uden det sammenhold der eksisterer, kunne det slet ikke lade sig gøre at indskrænke og udvide i samme åndedræt. Men det er hvad Kirkefondet gør.

Kirkefondet - dette mærkelige navn til trods - står dybt forankret i FOLKEkirken. Det har altid været og vil fortsat være Kirkefondets "adelsmærke" at være folkets hjælpere med at finde den form et menighedsliv og et kirkeliv skal have - også i 2003.

Kirkefondet står på menighedens side - en kirke opstår når en samling mennesker opfatter sig som en menighed. Denne menighed har brug for støtte og ideer til at sikre at menighedens liv er et kristent liv og ikke blot en klub af mere jordnær art. Vi vil derfor støtte og styrke folkets ønske om at kirken indrettes til at være kirke der, hvor folk er. Vi står med mange skæve sogne og grænser. En menighed har ingen grænser - men af praktiske grunde kan det være godt nok at vi indretter os i geografisk forståelige og naturlige sammenhænge. Som FOLKEkirke har vi - ligesom folkeskolen - en forpligtelse over for alle i Danmark, hvor de bor og færdes.

Folkekirkens fremtid afhænger af, at der også i fremtiden vil være folkeligt og lokalt engagement i dens vilkår, ikke bare de ydre rammer, men også og endnu mere dens indhold, dens evne til at være det hellige rum" for mennesker, der søger.

Kirkefondets bestyrelse
Oktober 2003
Finn Erik Larsen,
formand